Jaarverslag 2008

Een verslag op hoofdlijnen

Jaarverslag 2008

Hierbij presenteren wij u het jaarverslag en de jaarrekening over 2008.

Het jaar 2008 is een bewogen jaar geweest. In eerste instantie denken wij daarbij aan de brand op 9 mei 2008 en de gevolgen daarvan. Deze ramp heeft duidelijk gemaakt dat we ons, hoe goed geoefend en voorbereid ook, niet op alles kunnen voorbereiden.

De kredietcrisis, die in het najaar van 2008 de wereldeconomie is gaan beheersen, geeft aan dat omstandigheden snel kunnen veranderen en niet goed te voorspellen zijn. De gevolgen van deze crisis zullen we mogelijk pas de komende tijd echt gaan merken binnen onze gemeente. In de jaarrekening 2008 zijn de gevolgen van de kredietcrisis nog maar beperkt merkbaar.

In 2008 is hard gewerkt aan alles wat we wel kunnen organiseren en waar we onze doelen hebben gesteld. We kijken op die gebieden terug naar het jaar 2008 met een beeld dat we veel gepresteerd hebben. We voeren onze gemeentelijke taken naar behoren uit en op verreweg de meeste beleidsterreinen realiseren we onze voornemens, zoals vastgelegd in ons collegeprogramma of hebben we belangrijke stappen gezet voor het realiseren daarvan in de komende jaren. We realiseren ons, ook door de incidentele tegenvallers binnen grondexploitaties, dat we alert moeten blijven op het onderkennen van risico's en het beheersen ervan.

In het nu voor u liggende jaarverslag, zult u de staalkaart van al onze activiteiten èn resultaten de revue zien passeren. Wij presenteren u een korte en bondige samenvatting van de belangrijkste accenten per programma. Ook geven we u in die korte samenvatting een overzicht van het financiele resultaat over 2008. Daarnaast presenteren we u de jaarrekening 2008 die voldoet aan de eisen van de BBV .

De accountant heeft de jaarrekening 2008 beoordeeld en geeft zijn akkoord voor de getrouwheid en de rechtmatigheid van de jaarrekening.

De jaarrekening wordt behandeld in de vergadering van de gemeenteraad op 16 juni 2009.

Mei 2009

Burgemeester en wethouders

Financieel resultaat

Resultaat
Het resultaat over 2008 is € 3.816.068 voordelig.

De voor- en nadelen per programma zien er als volgt uit:

2	Budgetcycluys	€	(108)	N
3	Brandweer	€	(188.285)	N
4	Openbare orde en veiligheid	€	605.893	V
5	Communicatie	€	(94.085)	N
6	Publiekszaken	€	(111.145)	N
7	Algemene middelen	€	1.144.368	V
8	Wegen	€	90.394	V
9	Riolering en waterhuishouding	€	-	
10	Openbaar groen	€	(136.803)	N
11	Begraven	€	83.987	V
12	Reiniging	€	-	
13	Verkeer en vervoer	€	(47.313)	N
14	Grondbedrijf	€	1.238.918	V
15	Ruimtelijke ontwikkeling	€	302.183	V
16	Volkshuisvesting	€	83.157	V
17	Monumentenzorg	€	32.265	V
18	Recreatie en Toerisme	€	(46.183)	N
19	Economische zaken	€	(12.890)	N
20	Milieu	€	144.436	V
21	Welzijn	€	398.017	V
22	Kunst en cultuur	€	4.291	V
23	Maatschappelijke zorg	€	23.216	V
24	Schoolbestuurlijke taken	€	14.595	V
25	Lokaal onderwijs beleid	€	26.194	V
26	Sport	€	77.895	V
27	Inkomensvoorzieningen	€	(83.088)	N
28	Maatschappelijke ondersteuning	€	122.953	V
29	Minimabeleid	€	29.558	V
30	Arbeidsmarktbeleid	€	(7.986)	N
		€	3.816.068	

Gedurende het jaar proberen wij door aanpassingen van de begroting een zo goed mogelijk beeld te hebben van het financiele resultaat. Bij de najaarsnota die op 28 oktober 2008 is behandeld, hebben wij de verwachtingen aangegeven. Na de vergadering van de najaarsnota 2008 zijn er nog ontwikkelingen geweest die het resultaat hebben beïnvloed.

Verwacht resultaat
Het verwachte resultaat, zoals dat bekend was bij de Najaarsnota 2008, aangevuld met een aantal grote ontwikkelingen daarna, ziet er als volgt uit:

Restant onvoorzien 2008	€	743.091
Verwacht nadeel NJ nota 2008	€	(784.153)
Mee te nemen gelden naar B 2009 volgens NJ nota 2008	€	993.783
Opbrengst verkoop Groene Kamer	€	237.500
Daarnaast zijn na de bespreking van de NJ nota nog gerealiseerd:		
Extra dividend Essent door verkoop Edon	€	672.527
Gedeeltelijke winstneming ter Borch	€	1.572.263
	€	3.435.011

Het werkelijke resultaat is ca € 381.000 hoger dan verwacht. Dat voordeel ontstaat binnen alle 30 programma's door diverse voor -en nadelen, die verder zijn geanalyseerd. De resultaten zijn grotendeels incidenteel van karakter. Bij de Voorjaarsnota 2009 zullen de bevindingen en de analyses die voor de jaarrekening zijn gemaakt worden meegenomen voor een mogelijke aanpassing in 2009.

Bestemming van het resultaat
Veel voordelen die in 2008 zijn behaald hebben een incidenteel karakter en worden gebruikt om investeringen en lasten in komende jaren te dekken. Daarvoor zijn veelal bestemmingsreserves in het leven geroepen. Van het resultaat van 2008 is daarom al een groot deel bestemd. De voorgestelde bestemming is:

Overschot Rekenkamercommissie Tynaarlo, voorstel om mee te nemen naar 2009	€	24.293
Overschot ICT 2008 door vertraagde investeringen informatiseringsbeleid, mee te nemen naar 2009 (reserve ICT)	€	180.184
Opbrengst Groene Kamer naar reserve gemeentehuis	€	237.500
Voordeel in overhoekjes groen, te gebruiken voor dekking groenbeheersplan in 2009 (cf raadsbesluit)	€	50.000
Overschotten op diverse programma's, zoals aangegeven bij de NJ nota 2008, mee te nemen naar 2009 voor uitvoering plannen in 2009	€	869.351
Overschot gelden Openbare Orde en Veiligheid (OOV) in verband met extra rijksbijdrage mee te nemen naar 2009 voor uitvoering plannen	€	508.000
Uit winstneming ter Borch naar B.R. MFA Ter Borch*	€	1.572.263
Resultaat ten gunste van de Algemene Reserve Grote Investeringen (ARGI)	€	374.477
	€	3.816.068

* Omdat er t.b.v. de dekking van de MFA Borchkwartier rekening is gehouden met de inzet van winsten vanuit Ter Borch, wordt voorgesteld om de winstneming 2008 in Ter Borch toe te voegen aan de bestemmingsreserve MFA Ter Borch. Tot en met 2010 is t.b.v. deze MFA een winstreservering geraamd van € 2,6 miljoen. De € 1.572.263 is de 1^{e} tranche om te komen tot € 2,6 miljoen.

Balans
De balans per 31.12. 2008 geeft een inzicht in de bezittingen van de gemeente en de manier waarop dat wordt gefinancierd. De belangrijkste posten in de balans zijn :

Activa		31.12.2008		31.12.2007
Vaste activa	€	72.191	€	68.310
Vlottende activa	€	55.764	€	55.562
	€	127.955	€	123.872
Passiva				
Eigen Vermogen en voorzieningen, incl. bestemming resultaat 2008	€	50.436	€	46.869
Vaste schulden looptijd > 1 jaar	€	56.636	€	63.217
Vlottende passiva (looptijd < 1 jaar)	€	20.883	€	13.786
	€	127.955	€	123.872

De belangrijkste toename van de vaste activa komt door de MFA ter Borch die in 2008 grotendeels is gerealiseerd en door investeringen binnen riolering.

Het eigen vermogen is toegenomen. Dat ontstaat grotendeels doordat de bestemming van het resultaat ad € 3.816.068 is opgenomen in deze cijfers.

Wat betreft de financiering zijn in 2008 een aantal langlopende leningen afgelost en nog niet opnieuw afgesloten. Er wordt nu meer met korte leningen gefinancierd, waarbij steeds bekeken wordt dat we wel binnen de grenzen van de kasgeldlimiet blijven. Door de kortere leningen ontstaat een voordelig financieringsresultaat.

Accenten per programma

DUURZAME ONTWIKKELING EN LANDSCHAPPELIJKE KWALITEIT

Waar je ook bent in Tynaarlo: ervaar ons landschap met allure om je heen. Waardevolle natuurgebieden, cultuurhistorie en schitterende beschermde dorpsgezichten. Je ziet een ruimte met mogelijkheden. Met onmogelijkheden en met kansen en bedreigingen. Ons landschap is om te koesteren, wij lenen het immers van de generaties na ons. Dit vraagt om ordening. Om een actieve grondpolitiek met een visie op de regio. Een visie op landschap en woningbouw. En die hebben we! Met respect voor mens en milieu. Met ons milieubeleid streven we naar een duurzame gemeente. Zo lopen wij met ons milieubeleid voorop als het gaat om het verbeteren van de waterkwaliteit in onze beken, meren en rivieren, maar ook als het gaat om energiebesparing en duurzaam bouwen.

Programma 14	**Grondbedrijf**
	Met de vaststelling van de Jaarrekening Grondbedrijf 2007 en de daarin opgenomen grondbeleidprincipes is volledig voorgesorteerd op de introductie van de Wro per 1 juli 2008.

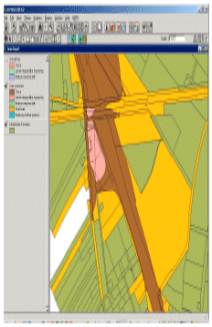

In de tweede helft van 2008 zijn alle werkprocessen binnen het OBT op de Wro, alsmede op de grondbeleids-uitgangspunten aangepast.

De planuitwerking van de nog in ontwikkeling te nemen locaties, zoals Groote Veen, Nieuwe Stukken, en Oude Tolweg wordt helemaal geënt op de Wro principes.
Er is veel voortgang bereikt in de planontwikkeling op de locaties Groote Veen, Nieuwe Stukken, en Oude Tolweg zuid.
Ook op het gebied van grondverwerving zijn met name in Groote Veen en Nieuwe Stukken grote vorderingen gemaakt.

In het project Ter Borch valt natuurlijk op dat de damwandenproblematiek in Waterwijk de nodige invloed heeft gehad. Hoewel de economische recessie ook invloed heeft op het aantal belangstellende kavelkopers in Ter Borch, zijn er ook in de laatste maanden van 2008 nog kavels verkocht.
Verder is er ambtelijk principe-overeenstemming bereikt met Groningen over de uitname uit de exploitatie en levering van Kranenburg-zuid aan de gemeente Groningen. Dit betreft de laatste nog openstaande actie uit de met Groningen gesloten Intentieverklaring.

In het project Zuidoevers is de kaveluitgifte achtergebleven bij de prognose. Er worden enkele aanpassingsvoorstellen voorbereid waarbij de verwachting bestaat dat dit de uitgifte zal bevorderen.
Er zijn verregaande subsidie- en samenwerkingsbesprekingen gevoerd voor fase 2. Deze zullen in de eerste helft van 2009 hun beslag krijgen.

De locatie De Inloop is via een ontwikkelcompetitie in de markt gezet. De winnaar, Woonconcept, heeft de locatie-ontwikkelovereenkomst in december ondertekend.

Voor realisatie van het planinitiatief Centrum Eelde is met een marktpartij, RVG Vastgoed, een intentieovereenkomst gesloten. Ook is inmiddels de locatie garage Koops door ons aangekocht met de bedoeling deze te herontwikkelen ter versterking van het centrum Eelde.

Voor de locatie PBH is met de eigenaar, Leyten, een Intentieovereenkomst gesloten om tezamen de haalbaarheid van een gedeeltelijke locatie-herontwikkeling te onderzoeken. De resultaten hiervan worden voor de zomer 2009 verwacht.

De voortgang binnen de complexen financieel overziend is de conclusie dat de Algemene Reserve OBT ook de komende jaren voldoende middelen bevat om de voorziene risico's binnen de grondexploitaties en complexen op te vangen, en daarnaast de jaarlijkse afdracht van € 500.000 aan de AD te kunnen voldoen.

Resultaat 2008

€ 1.238.918 voordeel. Dat voordeel ontstaat door winst in ter Borch fase Groene Lint en Tuinwijk. Daarnaast is er een opbrengst door de verkoop van de Groene Kamer en verkoop overhoekjes. De voordelen zijn incidenteel van aard.

Programma 15

Ruimtelijke Ontwikkeling

In 2008 zijn beleidsmatig in programma 15 de volgende zaken in gang gezet en/of gerealiseerd. Allereerst zijn in 2008 de Welstandsnota en de notitie Plattelandsbeleid vastgesteld en zijn voor meerdere locaties (o.a. Groote Veen, Nieuwe Stukken) de beleidsmatige kaders aangegeven.

Aan het Landschapsontwikkelingsplan (LOP) is in 2008 veel werk verricht. Het analyse- en beleidsdeel is nagenoeg gereed (delen A en B). Deel C, het

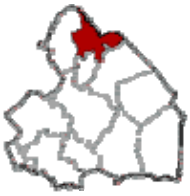

uitvoeringsprogramma, volgt nog. In het kader van de uitwerking van het structuurplan wordt verder gewerkt aan verdere visievorming op een tweetal locaties. Het betreft de locaties Metaal Vries/ Van Wijk & Boerema in Tynaarlo en de Bloemenveiling in Eelde. Tot slot zijn in 2008 stappen gezet om te komen met een Plan van Aanpak voor de Koningsas.

Qua bestemmingsplannen zijn, naast een aantal kleinere plannen, in 2008 voor de 3 hoofdkernen (Zuidlaren kern, Vries kern en Eelde-Paterswolde kern) in onze gemeente geactualiseerde plannen vastgesteld. De bestemmingsplanprocedure voor de 'kleinere kernen', recreatieterreinen' en 'aan huis gebonden beroepen' zijn voorts in gang gezet.

De bestemmingsplannen voor GAE en de bedrijventerreinen zijn doorgeschoven naar 2009. Voor het buitengebied is een plan van aanpak gemaakt om te komen tot één nieuw plan voor het hele buitengebied van de gemeente Tynaarlo. Medio 2008 is voorts de nieuwe Wro in werking getreden. Vooruitlopend op de digitale verplichting per 1 juli 2009 staan er al veel bestemmingsplannen op de gemeentelijke website.

Resultaat 2008

€ 302.183 voordeel. Dit voordeel ontstaat o.a door niet aangewende budgetten Cultuur Historische Waardekaart, bestemmingsplan buitengebied, Landschapsontwikkelingsplan. Bij de najaarsnota 2008 is aangegeven dat voor deze projecten vertraging is en dat de gelden in 2009 benodigd zijn. De voordelen zijn incidenteel.

Programma 16

Volkshuisvesting

Op basis van ons Woonplan zijn prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties gemaakt. Hiermee is vastgelegd dat SEW en Woonborg de primaire partners zijn voor de sociale woningbouw in Tynaarlo. In overleg met de corporaties loopt een verkenning of ook marktpartijen een verantwoordelijkheid kunnen nemen om betaalbare woningen te bouwen. Op deze wijze wordt mede vormgegeven aan het startersbeleid. In het kader van de regiovisie is tevens de pilot 'wonen en zorg' uitgevoerd, met als resultaat een folder die in 2009 wordt uitgegeven.

Het proces om te komen tot integrale herontwikkeling van de Nieuwe Akkers is eind 2008 opgesplitst in twee stukken, een westelijk en een oostelijk deel. SEW gaat met het westelijk deel aan de slag en de gemeente voert de regie over het oostelijk deel. Tenslotte werd in het tweede deel van 2008 gemerkt dat de economische omstandigheden gewijzigd zijn. Er zijn in het laatste deel van 2008 minder bouwplannen ingediend.

In 2008 heeft de evaluatie van de welstandsnota plaatsgevonden. Als gevolg hiervan wordt er nu weer gewerkt met een versie van de nota die up-to-date is, waarin diverse nieuwe ontwikkelingen zijn verwerkt.

Verder zijn in 2008 de bouw- en sloopvergunningen veel sneller verleend dan de wettelijke termijn. Gemiddeld heeft de reguliere bouwvergunningverlening plaatsgevonden in 46% van de wettelijke termijn, voor de lichte bouwvergunning was dit 53%, voor de sloopvergunning 27%. Dit is een vorm van dienstverlening waar onze klant veel profijt van heeft.

In 2008 hebben er opnieuw wijzigingen plaatsgevonden in de regelgeving. Een voorbeeld hiervan is het in werking treden van de nieuwe Wro. De invoering van deze nieuwe wet heeft ingrijpende gevolgen voor de werkwijze bij de afhandeling van bouwvergunningaanvragen. Deze wijzigingen zijn goed en adequaat

	opgevangen en ingebed in de werkprocessen.
Resultaat 2008	**€ 83.157 voordeel.** Het voordeel ontstaat door een hogere opbrengst bouwleges dan de bij de najaarsnota naar beneden bijgestelde raming. Daarnaast zijn door de aanschaf van 3D fotomateriaal meer kosten gemaakt, maar anderszijds minder kosten voor welstand. Het voordeel is incidenteel.

Programma 17	**Monumentenzorg**
	Op het vlak van de monumentenzorg zijn in 2008 een aantal zaken relevant. Allereerst heeft de provincie Drenthe een nieuwe provinciale monumentenlijst opgesteld (concept), waarbij de gemeenten het loket voor de burger zijn voor de vergunningverlening en handhaving. Op het vlak van beleid is er een start gemaakt met een nieuwe integrale erfgoedverordening, waar behalve een module monumenten ook bomen en archeologie een plek in (kunnen) krijgen. Om de rijke cultuurhistorie in onze gemeente nog meer zichtbaar te maken zal er een Cultuurhistorische Waardenkaart/ Atlas voor Tynaarlo worden opgesteld. In 2008 is dit traject gestart. Met betrekking tot de restauratie van de Molenschuur in Oudemolen zijn in 2008 fase 1 en fase 2 afgerond. In 2009 volgt fase 3, waarbij het gaat om het plaatsen van een maalstoel.
Resultaat 2008	**€ 32.265 voordeel**. Dat resultaat ontstaat door niet aangewende gelden restauratie molenschuur, en is bij de NJ nota 2008 aangegeven. Dit betreft een incidenteel voordeel.

GOED WOONKLIMAAT

Heerlijk! Wonen en leven in het groene contrast tussen Assen en Groningen. De gemeente Tynaarlo… er leven betrokken inwoners, betrokken ondernemers, betrokken ouderen en jongeren… en met hen een betrokken gemeentebestuur. Mensen die de kwaliteit van leven hier waarderen. Wij bieden onze inwoners een veilige woonplaats. Met veilig ingerichte wegen en een verbeterd openbaar vervoer zorgen wij voor een goed bereikbare gemeente.

Tynaarlo speelt ook in op andere veiligheidsrisico's in de samenleving. We kunnen niet alle risico's wegnemen. Wel besteden wij veel aandacht aan de veiligheid in onze gemeente. Zo is er een bedrijfszekere Brandweer, zowel in materiële als personele zin. Maar ook zetten we stevig in op preventie. We werken samen met verschillende besturen en diensten om adequaat op te kunnen treden bij rampen en grote ongelukken. De gemeente heeft bij de bestrijding hiervan een grote verantwoordelijkheid. We steken daarom veel energie in training en oefening van ons gemeentelijk apparaat. Vooral ook voor de kwetsbare groepen steken wij concreet de handen uit de mouwen.

Het klimaat verandert. Wij steken onze energie in het milieu. Het raakt ons allemaal, en niet alleen in onze portemonnee hopen wij. Ook in ons gedrag. Samen met onze burgers en ondernemers werken we graag verder aan een beter milieu. Door de effecten van ontwikkelingen zoals klimaatverandering en verstedelijking is een goed rioolstelsel belangrijk. Bovendien werken we met het scheiden van schoon en vuil water aan een beter milieu. Ons groene landschap met waardevolle bomen stellen we veilig. Niet alleen in plannen maar ook met concrete acties. Met een eigentijds oog afgestemd op landschap, groen en cultuurhistorie.

Programma 3	**Brandweer en rampenbestrijding**
	In de veiligheidsketen zijn alle schakels belangrijk waarbij elke schakel onderhoud en versterking behoeft op het moment dat er harder aan die keten getrokken wordt.

De schakel ***pro-actie***: het gemeentelijk integraal vaststellen van de Visie Externe Veiligheid in 2008 zorgt dat de basis voor een veilige leefomgeving is gelegd. Op dit fundament kan goede, veilige maar zeker integraal planontwikkeling en preventie worden gestoeld

De schakel ***preventie***: de rol van de brandweer in (bouw-)planadvisering is cruciaal en vanzelfsprekend geworden (50 stuks in 2008) en de invoering van het gebruiksbesluit per 1 november is goed voorbereid. De afgiftes van de gebruiksvergunningen ligt hierbij op schema, maar de controles zijn blijven steken op 70% vanwege prioriteitsstelling in tijd. De automatische loze meldingen (210 stuks op in totaal plm. 350 brandweer uitrukken) is met ruim 26% teruggedrongen dankzij het “protocol terugdringen” waarbij helaas wel 11 keer een dwangsom moest worden opgelegd. Het teruglopend aantal loze melding werkt ook gunstig op de schakel repressie. De splitsing op persoonniveau van handhaving en controles is dit jaar niet bereikt vanwege het niet opvullen van de functie Controle en Handhaving. Dit zal naar verwachting na 1 april 2009 wel gaan gebeuren.

Preparatie: Huisvesting en voertuigen waren in 2008 speerpunt, maar zijn achter gebleven in uitvoering. Werving van nieuw personeel, de opleidingen en oefeningen zijn gelukkig wel op peil, waarbij het personeelsbestand eind 2008 ondanks alles, groter is dan in het begin van het jaar.

Repressie: De ontevredenheid over het enorme aantal loze meldingen (en de daarmee samenhangende verkeersonveiligheid) is een van de belangrijkste redenen om in 2007 met het terugdringen van de loze automatische meldingen te starten. Het resultaat van 2008, zijnde een afname met ruim 26% geeft goede hoop voor de volgende periode. Los van 9 mei 2008 zijn er geen incidenten geweest die een bijzondere aanpak vergden.

Nazorg: De afhandeling van 9 mei 2008 vergt veel capaciteit en energie. Voornamelijk de post Eelde ondervindt hiervan nog dagelijks de effecten. De speciale projectgroep Nazorg begeleidt dit. Daarnaast zijn er nog 5 incidenten geweest waarvan leereffecten zijn vastgelegd in een evaluatierapport. Eind 2008 is de regionale leeragent van start gegaan die de leermomenten per korps op regionale schaal zal uitdragen,

Rampenbestrijding: De belangrijkste taak voor de nieuwe ambtenaar OOV in 2008 was het verder actualiseren van het rampenplan en het voltooien van de implementatie van de acht gemeentelijke processen. Door inzet van extra capaciteit is hier, ondanks het extra tijdsbeslag voor de onderzoeken n.a.v. 9 mei 2008, toch voortvarend aan gewerkt. Naar verwachting liggen we in de eerste helft 2009 weer geheel op planning.

Ramp Yde de Punt: Op 9 mei 2008 zijn we getroffen door een zeer ernstig drama. Drie van onze brandweerlieden verloren het leven bij een inzet bij een brand op de scheepswerf in Yde de Punt. De omvang en impact van de ramp is enorm. Niet alleen bij nabestaanden, maar ook bij de brandweerposten, de gemeentelijke organisatie en de leefgemeenschap in Tynaarlo. Het verwerkingsproces is nog steeds in volle gang en zal ook de komende tijd een prominente plaats innemen in het denken en werken van velen.

Resultaat 2008

€ 188.286 nadeel. Het nadeel ontstaat o.a. door meer inzet bij budget brand de Punt en daarnaast voordelen op kosten regionale brandweer, minder uren ingezet binnen team veiligheid in 2008 en een voordeel door de verkoop van een tankautospuit. De nadelen en de voordelen zijn incidenteel.

Programma 4

Openbare orde en veiligheid	
	Dat voorbereidingen op rampenbestrijding essentieel zijn weet de gemeentelijke organisatie van Tynaarlo na 2008 als geen ander. De nieuwe ambtenaar OOV is bij zijn komst in de gemeente geconfronteerd met meerdere (grootschalige) incidenten. Waren de buiklanding van een lesvliegtuig op GAE en de dreigende gasontploffing in Zuidlaarderveen relatief eenvoudig (GRIP 1), de effecten van de drinkwaterleidingbreuk in Groningen op 10 maart met GRIP 2 waren al gecompliceerder. De brand in Yde de Punt is de overtreffende trap hierin als het gaat om de gemeentelijke processen (GRIP3). Een goede voorbereiding van zowel het rampenplan, de gemeentelijke draaiboeken en het incidentenplan voor GAE zijn daarom essentieel. Van alle drie kan gezegd worden dat eind 2008 de actualisaties in de eindfase zijn gekomen. Ook het opstellen van het verplichte integrale veiligheidsplan is van start gegaan. Medio september is de vacature van de integrale handhaver opengesteld, waardoor per 1 april 2009 de functie kan worden ingevuld en daadwerkelijk de splitsing van afgifte en controle&handhaving kan worden uitgewerkt.
Resultaat 2008	**€ 605.893 voordelig.** Dit voordeel ontstaat doordat de van het rijk verkregen gelden nog niet volledig zijn ingezet. Voorstel is om deze gelden nu in te zetten in 2009 en daarom dit voordeel te bestemmen in 2009 voor uitgaven binnen veiligheid. Het voordeel is incidenteel.

Programma 8

Wegen
Wegen Bij de kwaliteitsschouw openbare ruimte in 2008 is gebleken dat we iets boven het afgesproken onderhoudsniveau uitkomen. Het gaat hierbij om een gemiddelde van een groot aantal waarnemingen, waarbij de kwaliteit niet constant is. De bandbreedte is echter minder groot dan in vorige jaren. **Fietspaden** Het in 2008 aangelegde fietspad Okkenveen – Noordlaarderbos vormt in combinatie met de verbetering van het fietspad Zwijnmaden een stimulans voor het recreatief fietsgebruik in het stroomdal van de Drentsche Aa. Hetzelfde geldt voor de aangelegde kortsluitende verbinding van het fietspad Oudemolen-Zeegse via de Koeweg. Het nog in het planvormingstadium verkerende fietspad Veenweg-Yderholt is opgenomen in het Fietsbeleidsplan van de gemeente Tynaarlo en zal een aantrekkelijke recreatieve verbinding gaan vormen tussen Vries en Yde. Tevens wordt de vindplaats van het meisje van Yde hiermee gepromoot. **Bruggen en tunnels** Om een veilig gebruik te kunnen waarborgen hebben we het afgelopen jaar een inhaalslag met betrekking tot de onderhoudstoestand van onze bruggen uitgevoerd. **Openbare verlichting** In 2008 zijn we doorgegaan met de uitvoering van ons beleidsplan openbare verlichting. Hierbij volgen we nauwgezet de (technische) ontwikkelingen op de openbare verlichtingsmarkt, waarbij duurzaamheid hoog in het vaandel staat.

Voorzieningen voor gehandicapten in de openbare ruimte
In overleg met de Werkgroep Toegankelijkheid hebben we in 2008 in Eelde-Paterswolde deze voorzieningen aangelegd c.q. aangepast.

Resultaat 2008

€ 90.394 voordeel. Dat voordeel ontstaat door voordelen in openbare verlichting en gladheidbestrijding.

Programma 9

Riolering en waterhuishouding

Mede als gevolg van het opwaarderen van het omliggende gebied van Eelde-Paterswolde moest het rioleringsplan voldoen aan het waterkwaliteitspoor in plaats van de basisinspanning. Hierdoor moet het pakket aan te nemen maatregelen aanzienlijk worden uitgebreid.
Kort samengevat moeten de volgende werkzaamheden op korte termijn worden uitgevoerd.

- Fase 1: Aanpassing riolering Duinstraat c.a. (Eelde-oost). Is inmiddels aanbesteed.
- Fase 2: Aanleg randvoorziening Schipsloot (Eelde-oost). Betreft bergbezinkbassin en kunsstofzak.
- Fase 3: Aanpassing riolering Zevenhuizerweg
- Fase 4: Aanpassing riolering Zuideinde
- Fase 5: Aanpassing riolering Hoofdweg in combinatie met Nieuwe Akkers en/of MFA Paterswolde
- Fase 6: Aanleg randvoorziening Eelde-west (helofytenveld)

De aanpassing van de riolering in de Zevenhuizerweg is vertraagd, omdat de uit te voeren maatregelen worden gecombineerd met de ontwikkeling van de wijk Groote Veen en afkoppeling van regenwater in de wijk Paalakkers.

In combinatie met de aanleg van de Fietsroute plus tussen Eelde/Paterswolde en Groningen, is ook de riolering vervangen, omdat het bestaande riool veel mankementen vertoonde.

In combinatie met de uitvoering van fase 2 Verkeer kern Zuidlaren is de riolering in de Verlengde Stationsweg en de Schipborgerweg vervangen en is er een regenwater riool bij gelegd.

Met betrekking tot het functioneren van de riolering is het jaar 2008 vrij probleemloos verlopen. Dit komt enerzijds doordat we het onderhoud redelijk tot goed op orde hebben en we niet zijn geconfronteerd met extreme regenbuien.

Resultaat 2008

Resultaat is nihil. Het resultaat binnen programma 9 is jaarlijks nihil. Over 2008 zijn een paar voor- en nadelen die resulteren in een extra dotatie van € 52.000 aan de voorziening riolering.

Programma 10

Openbaar groen

Het afgelopen jaar heeft vooral in het teken gestaan van het uitvoeren van projecten in de uitbreidingsplannen en in de bestaande dorpen. In het oog springende projecten zijn hierbij de aanleg van het groen in de Tuinwijk en het Groene Lint in Ter Borch. In deze wijk heeft ook de Boomfeestdag plaatsgevonden. In 2008 was de Gemeente Tynaarlo accent gemeente in het kader van de Boomfeestdag. De boomfeestdag is daarom samen gehouden met de provincie Drenthe, Staatbosbeheer, het IVN, Landschapsbeheer Drenthe en Natuurmonumenten. Groep 7 en 8 van De Menso Altingschool en Paterswolde

Noord hebben de bomen geplant.

Naast de aanleg in Ter Borch is ook het groen in het project Zuidoevers aangelegd en zijn de Stationsweg en de Verlengde Stationsweg in het kader van Verkeer Kern Zuidlaren weer met groen aangekleed. Ook het Fietspad Plus van Eelde naar Groningen is in het najaar van 2008 en het voorjaar van 2009 van groen voorzien.

Qua onderhoud wordt er nu met meerjarige contracten gewerkt waardoor zowel door de gemeente als de aannemers aan langduriger relaties gebouwd kan worden. Voordeel hiervan ook is dat de gemeente efficiënter kan aanbesteden en de aannemer kan duurzamer investeren.

Ook de buitendienst is in 2008 met bestekken gaan werken. Deze bestekken zijn in samenwerking met hen opgesteld. 2008 is een proefjaar geweest welke al tot goede resultaten heeft geleid. In 2009 wordt deze manier van werken verder verankerd in de organisatie.

Het schouwen van het onderhoud van de openbare ruimte is dit jaar via GBI Crystal gedaan. Voordeel hiervan is dat de gegevens buiten in een “palmtop” worden weggeschreven, zodat binnen eenvoudiger een schouwrapportage gemaakt kan worden. Voor 2009 wordt gekeken hoe hier de inwoners bij betrokken kunnen worden en wordt een inwonersschouw opgezet.

Beleidsmatig is het Bomenstructuurplan vastgesteld en is de opleiding voor de inventarisatie van de monumentale bomen voorbereid. In 2009 moet deze inventarisatie zijn afgerond.

Resultaat 2008

€ 136.803 nadeel. Dat nadeel ontstaat binnen de bestede uren van gemeentewerken. Binnen andere programma’s zijn er voordelen door inzet van gemeentewerken.

Programma 11

Begraven

De aandacht binnen het programma begraven is het afgelopen jaar met name uitgegaan naar de uitbreiding van de begraafplaats de Walakker en de urnentuin op de Eswal. De uitbreiding op de Eswal is inmiddels gereed en op de begraafplaats de Walakker wordt sinds kort begraven in het nieuw aangelegde deel. Op de Walakker moet nog een nieuwe urnenmuur worden aangelegd, de verwachting is dat deze in de zomer van 2009 gereed is.

Beleidsmatig zijn, in samenwerking met de raad, de inwoners van de Gemeente Tynaarlo actief voorgelicht over begraven in de gemeente. Hierbij is ook aan de inwoners gevraagd naar hun menig over het ruimen van graven, het dubbeldiep begraven en het gedeeltelijk toekennen van de functie openbaar groen aan begraafplaatsen.

In het voorjaar van 2009 worden deze reacties met adviezen aan de raad voorgelegd om te komen tot besluitvorming rondom het toekomstige beleid met betrekking tot het programma begraven.

Resultaat 2008

€ 83.987 voordeel. Dat voordeel ontstaat door minder bestede uren gemeentewerken.

Programma 12

Reiniging
In december 2008 is een vijfjarig verwerkingscontract voor GFT-afval afgesloten met Essent Milieu. Het GFT-afval wordt gecomposteerd in Wijster, net als in de voorgaande periode. In het nieuwe contract is 10% (ca. 170 ton) beschikbaar gemaakt voor duurzame proefprojecten. Het contract levert een structurele besparing op van € 4,- per huishouding. Het contract gaat in op 1 januari 2009.

Resultaat 2008

Resultaat nihil: Het resultaat binnen programma 12 is jaarlijks nihil. Over 2008 zijn een paar voor- en nadelen die resulteren in een extra dotatie van € 87.000 aan de voorziening riolering.

Programma 13

Verkeer en vervoer
In 2008 hebben we ter stimulering van het gebruik van het openbaar vervoer een aantal haltes in Eelde/Paterswolde en in Zuidlaren/Midlaren geschikt gemaakt voor het gebruik door minder validen. We zijn van mening dat een verdergaande verkeersveiligheid met name kan worden bereikt door gedragsbeïnvloeding, om welke reden we dan ook een actief gedragsbeïnvloedingbeleid voeren voor alle verkeersdeelnemers en met name voor scholen, scholieren en hun ouders (o.a. middels het verstrekken van verkeersveiligheids-labels). De gemeente Tynaarlo scoort bovengemiddeld m.b.t. het verstrekken van verkeersveiligheidslabels en we blijven ons hier actief voor inzetten. Daarnaast hebben we de nodige knelpunten opgelost in de vorm van o.a. het aanpassen van kruispunten en het invoeren van 30- en 60 km zones, waarbij in het laatste geval aansluiting wordt gezocht bij de aangrenzende buurgemeentes. In het kader van aanpak van de verkeersproblematiek in Zuidlaren is de Verlengde Stationsweg en de Schipborgerweg (ged.) heringericht in combinatie met de aanleg van een rotonde op de kruising Stationsweg/Tienelsweg. De fietsroute Eelde/Paterswolde-Groningen is opgewaardeerd tot een Fietsroute plus.

Resultaat 2008

€ 47.313 nadeel. Het nadeel ontstaat door meer bestede uren.

DUURZAME ECONOMISCHE ONTWIKKELING

De schoorsteen moet roken. Onze locale economie is onze beste sociale voorziening. Onze lokale bedrijven helpen we daarom waar en zoveel als dat kan. Wij investeren in de mogelijkheden in de zorg, recreatie en toerisme. Samen met bedrijfsleven en belangenorganisaties een sterk recreatief toeristisch bedrijfsleven voor ogen.

Programma 18

Recreatie en Toerisme
In 2008 heeft het programma recreatie en toerisme te maken gehad met veranderingen rondom de VVV. In reactie op het faillissement van de VVV Drenthe Plus zijn er in de gemeente Tynaarlo lokaal kantoren/ agentschappen ingericht (in Eelde, Vries, Tynaarlo en Zuidlaren) die voor de komende drie jaar de VVV taken zullen uitvoeren.

	Op het vlak van de recreatieve fietspaden is in 2008 voorts ook het een en ander bereikt. De verbinding Okkenveen-Noordlaarderbos en het traject bij de Koeweg is gereed. Een aantal andere verbindingen is klaargemaakt om in 2009 aangelegd te worden. Noemenswaard tenslotte zijn nog een nieuw toeristisch fietspad over de Madijk dat in het kader van de herinrichting van de Eelder- en Peizermaden (sluit aan op de Schelfhorst) gepland is en de fietsverbinding Eekhoornstraat-Paasveen (afhankelijk van de baanverlenging). Tenslotte is in 2008 de Toegangspoort Noord nabij Zuidlaren opgeleverd.
Resultaat 2008	**€ 46.183 nadeel**. Het nadeel ontstaat door extra inzet derden in verband met VVV activiteiten.

Programma 19	**Economische zaken**
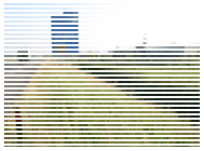	Qua Economische Zaken is in 2008 toenadering gezocht tot de OFGT (Ondernemers Federatie Gemeente Tynaarlo). Ook qua personele invulling heeft het bedrijfsleven medio 2008 een vast en herkenbaar aanspreekpunt gekregen. Eind 2008 is voorts een opzet gemaakt voor de individuele bedrijfsbezoeken. Voor de winkelcentra van Vries en Zuidlaren zijn in 2008 distributie-planologische onderzoeken uitgevoerd naar de detailhandel. De resultaten worden gebruikt voor de verdere planvorming en het aangeven van de kaders bij deze ontwikkelingen. De markten en met name de Zuidlaardermarkt 2008 zijn naar tevredenheid verlopen. De samenwerking tussen alle partijen hebben ervoor gezorgd dat het zowel een financieel als organisatorisch succes was.
Resultaat 2008	**€ 12.890 nadeel**. Het nadeel ontstaat aan de ene kant door en voordeel in de markten, maar een nadelig effect door meer inzet van bestede uren.

PERSPECTIEF VOOR JONG EN OUD

Wij streven naar perspectief voor jong en oud in onze gemeente. Zodat zij aangenaam kunnen wonen en leven in onze gemeente. Naast elkaar. Ieder met z'n wensen en behoeften. Wij werken eraan dat de jongeren in onze gemeente aan een goede basis kunnen bouwen voor de rest van hun leven. Dat doen we met de leerplicht, ons jeugdbeleid en met veel initiatief op sportief terrein. We zijn een welvarende gemeente. Dat is lang niet altijd onze verdienste. En we kunnen dat ook lang niet altijd beïnvloeden. Dat betekent dus dat er ook mensen zijn die zonder steun niet een redelijke staat van welzijn bereiken. Zij kunnen bij ons aankloppen. Samen met hun belangenbehartigers bereiden we ons gedegen voor op de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Om ons hoog voorzieningenniveau te handhaven streven we op diverse fronten naar meer samenwerking. Ook als het gaat om slim gebruik van accommodaties zoals buurt- en dorpshuizen. Gebundelde energie geeft tenslotte de meeste kracht. Zo bereiken we ook dat onderwijs, welzijn, sport en cultuur elkaar onderling nog meer gaan versterken. Onze bestuurlijke band met het openbaar onderwijs wordt losser. Hoe dit er in de praktijk ook uit gaat zien, het belang van het kind staat voorop. We staan daarom borg voor de openbare onderwijsidentiteit en voor kwaliteit.

Programma 21

Welzijn

Accommodaties
De uitbreiding van de Ludinge is - na een proces van jaren – tot volle tevredenheid gerealiseerd.
Voor het IAB en de multifunctionele accommodaties is een aparte bijlage.
De conceptnotitie beheer en exploitatie multifunctionele accommodaties is gereed.

Millennium
De beleidsnotitie Tynaarlo als Millenniumgemeente is vastgesteld. In 2008 is gestart met de millenniumcampagne en een duurzaamheidmarkt is georganiseerd (600 bezoekers).

Jeugd en jongeren
- Er is een skatevoorziening en een Jongeren Ontmoetingsplek (JOP) gerealiseerd in Vries.
- De startnotitie Centrum voor jeugd en Gezin Tynaarlo is in conceptvorm gereed (vaststelling januari '09).
- Het speelruimteplan Tynaarlo is in eerste conceptvorm gereed (besluitvorming voorjaar '09)
- Samen met de 11 andere gemeentes en de provincie werkt Tynaarlo aan de implementatie van de Drentse Verwijsindex (DVI) Struikelblok hierbij is het beschikbaar stellen van de GBA gegevens.
- Extra aandacht voor jongeren en cultuur middels ondersteuning van het popfestival Donderslag en de een eerste aanzet voor het project "Cultuur in de soos" (uitvoering 2009)
- Start met het vormgeven van de dagarrangementen
- Twee scholen zijn gestart met een pilotproject om het predicaat *Gezonde en veilige school* te bemachtigen.
- In 2008 zijn alle locaties kinderopvang en peuterspeelzalen bezocht door de GGD Drenthe en getoetst op kwaliteit. De handhaving kan verbeterd worden; op dit moment wordt hard gewerkt om deze verbeterslag te maken.

Themabijeenkomst
Op 17 april is een themabijeenkomst gehouden voor alle aanbieders op het gebied van wonen, welzijn zorg in onze gemeente. 10 presentaties zijn gehouden door de deelnemende organisaties. Doel was elkaar te leren en om samen te werken. Er zijn samenwerkingsrelaties ontstaan, de evaluatie volgt nog.

Integraal Accommodatie Beleid (IAB)
De IAB-plannen zijn met uitzondering van het plan voor de kleine dorpen vastgesteld en worden nu in uitvoering genomen. Tot 2014 zijn de IAB-plannen financieel afgedekt; daarmee is een grote stap gezet in dekking van alle IAB-plannen.
Het plan voor de kleine dorpen wordt uiterlijk in mei 2009 aan de raad voorgelegd om vrij gegeven te worden voor de inspraakprocedure. In september 2009 kan dit plan dan definitief worden vastgesteld.
In 2008 is er bij de provincie subsidie aangevraagd (in het kader van de Sociale Alliantie) voor visievorming en ontwikkeling van het programma van eisen van mfa's. Deze subsidie (€ 140.000) komt in de periode 2009-2012 binnen.

MFA Borchkwartier (Ter Borch)
Na de aanbesteding van de bouwkundige, elektrische en werktuigbouwkundige werken is in juli 2008 gestart met de daadwerkelijke bouw van de MFA 'Borchkwartier'. Vlak voor de kerstperiode was de accommodatie grotendeels wind- en waterdicht. Verder is er is een voorlopige huurovereenkomst afgesloten met kinderopvangorganisatie Trias en is er een begin gemaakt met het verder uitwerken en regelen van uiteenlopende gebruikerszaken (zoals ICT, meubilair, afvalinzameling) en inhoudelijke samenwerking(sactiviteiten).

MFA Yde
Op 8 april 2008 heeft het college van B&W het projectcontract voor de MFA Yde - De Punt vastgesteld. Hierin staat beschreven hoe opdrachtgever en projectgroep ervoor zorg gaan dragen dat er in 2011 een MFA gerealiseerd gaat worden in Yde – De Punt. Vervolgens heeft de gemeenteraad op 22 april 2008 ruim € 553.000 beschikbaar gesteld om de bouw van de MFA daadwerkelijk voor te bereiden en om een ontwerp te laten maken. Vanaf augustus is, onder begeleiding van BCN uit Drachten, hard gewerkt aan het opstellen van een integraal programma van eisen (PvE). Hierin wordt beschreven welke functionele en ruimtelijke huisvestingsbehoefte alle deelnemende partijen hebben en welke eisen er gesteld worden aan de gezamenlijke huisvesting in de MFA. Ook worden de technische uitgangspunten voor het 'samenwonen' beschreven. Het PvE is inmiddels in concept gereed en zal begin 2009 definitief worden vastgesteld.

MFA Paterswolde
Het projectcontract voor deze MFA is door het college van B&W vastgesteld op 14 oktober 2008. Op 11 november 2008 heeft de gemeenteraad vervolgens een voorbereidings- en ontwerpkrediet beschikbaar gesteld van € 795.092. Oorspronkelijk zou vanaf 1 mei 2008 gestart worden met de voorbereidingen voor deze MFA. Dit is echter om diverse redenen vertraagd. Voornaamste reden is dat eerst beleid ontwikkeld moest worden t.a.v. de participatie van kinderopvangorganisaties in MFA's. Een notitie hierover is in januari 2009 definitief vastgesteld. Visiedocument en programma van eisen worden direct na selectie van een kinderopvangorganisatie opgesteld.

Overigens zijn er ook de nodige ontwikkelingen geweest met betrekking tot de locatie van de MFA. Oorspronkelijk was het de bedoeling om de MFA te realiseren in de wijk Nieuwe Akkers. Dit is echter niet haalbaar gebleken. De MFA zal nu zeer waarschijnlijk gerealiseerd worden op de voormalige locatie van de Bladergroenschool. Realisatie van de MFA in 2012 is mede afhankelijk van de uitkomsten van een locatiestudie (inclusief verkeerskundig onderzoek). Deze zal begin 2009 worden uitgevoerd.

Resultaat 2008	**€ 398.017 voordeel.** Het voordeel binnen dit programma ontstaat door meer ontvangen subsidies dagarrangementen dan geraamd (€ 58.000). Daarnaast zijn de uren voor dagarrangementen die geraamd zijn binnen dit programma ten laste gekomen van de kostenplaats binnen programma 7. Tenslotte is er een voordeel van € 40.000 door niet benutte gelden voor sociaal cultureel werk, die al bij de NJ nota zijn aangegeven om mee te nemen naar 2009.

Programma 22

Kunst en Cultuur

Het college vindt het belangrijk om het culturele leven in onze gemeente te ondersteunen en onze kunstparels voor het voetlicht te brengen.

Hoogtepunten uit 2008.

- Vanwege het 10 jarig bestaan van de gemeente is een Kunst10daagse georganiseerd i.s.m. de kunstenaarsvereniging van TY naar LO. Gedurende 10 dagen konden inwoners meedoen en genieten van een veelheid van activiteiten. Er hebben zo'n 3000 inwoners meegedaan.
- Voor de 3de keer is de Cultuurprijs uitgereikt. Deze is gewonnen door stichting Bloemencorso Eelde. De Publieksprijs ging naar Desiree de Vos – artistiek leider van de musicalgroep Kick. De stimuleringsprijs werd gewonnen door de kunstenaarsvereniging Van TY naar LO.
- Onthulling van het kunstwerk Kunstschapen Tynaarlo (rotonde).
- De Expositiecommissie heeft in het gemeentehuis 5 bijzondere kunstexposities georganiseerd, die zeer succesvol waren. Deze exposities zijn voor inwoners gratis te bezichtigen.

In 2008 zijn diverse subsidies verstrekt o.a. aan:

- Toneelvereniging 't Ontluikend Bloempje uit Donderen
- Kunstenaarsvereniging van TY naar Lo
- De Culturele Vereniging Zuidlaren
- De Culturele Raad Eelde
- Stichting kerkconcerten Vries
- Dorpsbelangen Midlaren
- Kdans Zuidlaren
- Stichting Vertellus
- Stichting Donderslag
- Huus van de Taol
- Drents Architectuur Centrum
- Stichting Klassieke Muziek Drenthe
- Harmonie Vries
- Muziekvereniging Erica te Zuidlaren
- Muziekvereniging Juliana te Zuidlaren
- Muziekvereniging Nieuw Leven
- Radio Loep
- ICO centrum voor kunst en cultuur
- Bibliotheek Tynaarlo

Resultaat 2008	**€ 4.291 voordeel**. Geen bijzonderheden binnen dit programma ten opzichte van de begroting 2008.

Programma 23

Maatschappelijke zorg en volksgezondheid

De GGD Drenthe voert voor onze gemeente veel wettelijke taken uit op het gebied van de collectieve preventie en de infectieziektebestrijding. Het maatschappelijk werk in onze gemeente is in 2008 uitgevoerd door de St. Noordermaat. Zij hebben ca. 500 cliënten uit onze gemeente.

De Jeugdgezondheidszorg wordt uitgevoerd door Icare en GGD Drenthe. Het gaat er met name om de zorgstructuur rondom kinderen te verstevigen. Onderdelen zijn b.v. het consultatiebureau, het schoolmaatschappelijk werk, de schoolarts. Gestart is met de voorbereiding van systemen om de ontwikkeling van kinderen te volgen (het Electronisch Kinddossier); in 2009 zal dit in gebruik worden genomen. 2 scholen zijn gestart met een pilotproject “gezonde school”.

Nieuwkomers De noodopvang is gesloten. Alle huidige bewoners hebben een verblijfsvergunning gekregen in het kader van de pardonregeling. De meeste bewoners wonen nu in onze gemeente.

In de synagoge in Zuidlaren is de dag van de dialoog gehouden. Moslims, Christenen en Joden zijn met elkaar in gesprek gegaan. Deze dialoog heeft een vervolg gekregen met een aantal bijeenkomsten voor belangstellenden.

Resultaat 2008

€ 23.216 voordeel. Het voordeel wordt behaald op het product nieuwkomers, en een klein nadeel van € 6.000 op volksgezondheid.

Programma 24

Schoolbestuurlijke taken

Het proces van de verzelfstandiging en fusie van het openbaar onderwijs in Haren en Tynaarlo is in 2008 afgerond.
Per 1 januari 2009 is de Stichting openbaar onderwijs Baasis opgericht.

Resultaat 2008

€ 14.595 voordeel.

Programma 25

Lokaal onderwijsbeleid

Wij vinden het belangrijk dat kinderen naar school gaan en zich kunnen ontwikkelen.

Leerlingenvervoer
In 2008 zijn 150 leerlingen met een taxibus van en naar school vervoerd. Deze leerlingen gaan voornamelijk naar scholen voor speciaal onderwijs.
Voor dit leerlingenvervoer is er een tevredenheidsonderzoek gehouden. Het cijfer hiervoor was een 7.3.

Leerplicht
De leerplicht wil er vooral voor zorgen dat leerlingen naar school gaan en niet voortijdig de school verlaten zonder diploma.

Onderwijshuisvesting
Op het gebied van onderwijs lopen verschillende zaken. Zo is er geld beschikbaar gesteld voor onderwijskundige aanpassingen op de scholen.
Door een subsidie van het Rijk hebben op de Vijverstee en de Holtenhoek een paar verbouwingen kunnen plaatsvinden. Zo heeft de Vijverstee een speellokaal gekregen en de Holtenhoek ruimtes voor Remedial teaching, logopedie en zelfstandig werken.

	Volwasseneducatie Het bereiken van de doelgroep voor cursussen lezen en schrijven voor volwassenen is moeilijk. Dit betekent dat in 2009 de strategie wordt aangepast om toch de doelgroep beter te kunnen bereiken. De buurtacademie is succesvol gestart. Dit is educatie voor en door de buurt/wijk. Het is gestart in Tynaarlo waar men erg enthousiast is.
Resultaat 2008	**€ 26.194 voordeel**. Het voordeel ontstaat door lager kosten binnen de lokale educatieve agenda en door minder inzet van de leerplichtambtenaar.

Programma 26	**Sport**
	Breedtesportproject afgerond Het breedtesportproject is afgelopen. Tijdens 6 jaar breedtesport zijn sportstimuleringsprojecten voor alle doelgroepen gestart, waarvan diverse projecten een structureel karakter hebben gekregen (o.a. Sportpret, ClubExtra, whoZnext, Kids in Balans). Het hoogtepunt van het laatste jaar breedtesport was de Toer van Tynaarlo waarbij ruim 1000 inwoners hebben deelgenomen aan gratis sportactiviteiten. Daarvan is ongeveer een kwart doorgegaan met een vervolgaanbod. Het 3 jaar durend BOS project is inmiddels van start gegaan. In het kader van 10 jaar Tynaarlo hebben 5 voetbalverenigingen een vaste pannakooi ontvangen. De panna-whoZnextteam van deze verenigingen zijn inmiddels actief. **Vooralsnog geen manege bij de Marsch** Het terrein De Marsch wordt niet door Hippisch Centrum Eelde in gebruik genomen. Zij zien namelijk geen kans om – naast de toch al hoge stichtingskosten – ook nog eens een marktconforme erfpachtcanon op te brengen. Wel heeft nu de Ravenruiters nog een plan voor de oprichting van een onderkomen op dezelfde plek. **Investeringen in sportaccommodaties** VV Actief Eelde-Paterswolde en Hockey-Korfbal zuid-Es hebben aanvragen gedaan voor investeringen voor vervanging en uitbreiding. Deze investeringen worden in het meerjarenperspectief meegenomen. De hockey- en korfbalvereniging hebben aangegeven nu niet meer in te zetten op uitbreiding van het complex, maar er kan worden volstaan met vervanging van het bestaande veld. **Sporthallen** De exploitatie en het beheer van de sporthallen De Zwet, De Marsch en De Kamp vergen veel aandacht. Voor de sporthallen zal een renovatieplan opgesteld worden.
Resultaat 2008	**€ 77.895 voordeel.** Het voordeel ontstaat door minder hoge kosten energie dan bij de NJ nota 2009 is geraamd. Ook is er per saldo een voordeel binnen de zwembaden door hogere opbrengsten.

Programma 27

Inkomensvoorzieningen

De taken van de afdeling Sociale Zaken worden uitgevoerd door de Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD-AAT). Dit gebeurt in het bedrijfsverzamelgebouw Baanzicht in Assen. In dit gebouw werken het UWV WERKbedrijf (voorheen het UWV en CWI), ISD en UWV Sociaal Medische Zaken samen om klanten zo goed mogelijk van dienst te kunnen zijn.

In 2008 heeft de ISD 341 klanten uit Tynaarlo gehad (66 meer dan begroot). De reden hiervoor zijn o.a. dat een aantal wettelijke regelingen niet zijn doorgegaan en de tegenvallende economische ontwikkelingen. Ook het aantal zak- en kleedgeldklanten (mensen die in een AWBZ-instelling wonen) is toegenomen.

Alle inwoners van onze gemeente die een laag inkomen hebben, kunnen gebruik maken van een aantal inkomensvoorzieningen. Het doel is het (tijdelijk) financieel ondersteunen van mensen die niet zelf in hun levensonderhoud kunnen voorzien. Deze voorzieningen gelden als extra aanvulling op uw inkomen, uitkering of pensioen.

Naast deze inkomensondersteuning is het doel om alles op alles te zetten om alle bijstandsgerechtigden te activeren en te reïntegreren naar reguliere banen, gesubsidieerde banen of vrijwilligerswerk (participatiebanen). Daarnaast hebben wij een aantal voorzieningen die mensen met een lager inkomen kunnen ondersteunen bij het meedoen in de samenleving. Iedereen heeft recht om mee te doen, op het gebied van sport, cultuur, scholing, werk, vrijwilligerswerk.

Resultaat 2008

€ 83.088 nadeel. Het resultaat is een saldo van aan de ene kant een nadeel op de ABW uitkeringen (€ 125.000) en een voordeel op de BBz uitkeringen (€ 58.000)

Programma 28

Maatschappelijke ondersteuning

In 2008 is de kadernota Wmo Kansrijk Leven vastgesteld.
Het doel van de Wmo is het organiseren van algemene en individuele voorzieningen ter compensatie van de gevolgen van de beperkingen die mensen hebben.
Naast de algemene voorzieningen hebben we de individuele voorzieningen (rolstoelen, vervoer, huishoudelijke hulp) waarvoor de inwoners terecht kunt bij onze Wmo-consulenten in het Loket Wonen, Welzijn en Zorg op het gemeentehuis.
Een aantal cijfers: 834 inwoners hebben hulp bij de huishouding ontvangen (loopt goed en klanten zijn tevreden), 287 rolstoelen zijn verstrekt en 266 individuele vervoersvoorzieningen en 766 taxipassen collectief vervoer.

Wij vinden het belangrijk dat iedereen kan meedoen, elkaar kan ontmoeten en dat mensen oog voor elkaar hebben. Om te bereiken dat iedereen kan meedoen, verstrekken wij de zogenoemde meedoenpremies. In 2008 zijn 480 meedoenpremies verstrekt.

Het aantal verstrekkingen is boven onze verwachting. Dit betekent dat de inwoners het Loket Wonen, Welzijn en Zorg goed weten te vinden.
Uit het klanttevredenheidsonderzoek onder klanten die een Wmo-voorziening hebben is het cijfer 8.1 gescoord.

In 2008 is de Kadernota Kansrijk Leven vastgesteld. Hierin staan visie en hoofdlijnen voor beleid op het brede terrein van wonen welzijn en zorg centraal voor de periode 2009-2012. Kansrijk Leven is de basisgedachte van deze nota. We vinden het belangrijk dat iedereen meedoet, elkaar kan ontmoeten en dat

mensen oog hebben voor elkaar. Mensen realiseren hun kansen en ontplooiing vanuit hun eigen verantwoordelijkheid en kunnen dat geheel of grotendeels zelf. Waar dat niet lukt, ondersteunen en stimuleren we als gemeente. De uitvoering start in 2009.

Resultaat 2008

€ 122.953 voordeel. Dat voordeel ontstaat met name binnen de huishoudelijke zorg. Daarnaast zijn er kleinere voordelen op woningaanpassingen en hulpmiddelen en een nadeel op vervoersvoorzieningen.

Programma 29

Minimabeleid

Het doel van ons minimabeleid is voorkomen dat onze inwoners door geldgebrek afzien van hulp- en zorgverlening of niet mee kunnen doen aan de gebruikelijk maatschappelijke activiteiten. Het minimabeleid wordt uitgevoerd door de Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD-AAT) in Assen en de Gemeentelijke Kredietbank. Onder dit beleid vallen de regelingen voor de bijzondere bijstandsverlening, kwijtschelding van gemeentelijke belastingen, de collectieve ziektekostenverzekering, de langdurigheidstoeslag, de schuldhulpverlening, vrijwilligersvergoeding, het sportfonds, vakantiekampen voor kinderen en de meedoenpremies.

Alle inwoners van onze gemeente die een laag inkomen hebben, kunnen gebruik maken van deze voorzieningen. Deze voorzieningen kunnen ondersteunen bij het meedoen in de samenleving. Wij vinden dat iedereen recht heeft om mee te doen: op het gebied van sport, cultuur, scholing, werk, vrijwilligerswerk.

Enkele cijfers:
Aantal mensen in bijstand: 341
Computers verstrekt aan kinderen: 88
Bereik project Energie en Minima: 143 huishoudens

Resultaat 2008

€ 29.558 voordeel. Dit resultaat ontstaat door een nadeel op bijzondere bijstand (€ 37.000), maar voordelen binnen de kwijtscheldingen (€ 26.000) en schuldhulpverlening (€ 37.000)

Programma 30

Arbeidsmarktbeleid

In 2008 zijn een aantal belangrijke resultaten geboekt, vooral op het gebied van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). De werkgroep modernisering Wsw heeft een notitie modernisering Wsw en een nieuwe Gemeenschappelijke Regeling opgesteld, ook zijn het daarbij behorende prestatiecontract en de uitvoeringsovereenkomst vastgesteld.

Hiermee is een goede stap gezet om via ‘de beweging van binnen naar buiten’ zo veel mogelijk mensen binnen de Wsw aan het werk te helpen.
De Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD) heeft een werkgeversbenadering opgesteld om zo de contacten met werkgevers binnen de gemeenten te verbeteren. De gemeente heeft opdracht gegeven aan de ISD om deze werkgeversbenadering te gaan implementeren.

De conceptnotitie arbeidsmarktbeleid is afgerond. Deze notitie geeft een overzicht van alle projecten die de gemeente voert om de kansen voor werkgevers en werknemers op de arbeidsmarkt te vergroten. Deze wordt het komende jaar voor inspraak vrijgegeven en vervolgens ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad.

Resultaat 2008

€ 7.986 nadeel. Binnen het programma zijn hogere uitgaven gedekt door een

onttrekking uit het fonds Werk en Inkomen. Het verschil ontstaat door een extra bestede uren.

COMMUNICATIEF EN BETROKKEN

We zijn in een voortdurende dialoog met 'alles en iedereen'. Individueel, met buurtverenigingen, ondernemers, nu ouderen, dan weer jongeren, belangengroeperingen… In ons denken en doen zien wij onze inwoners als samenwerkingspartners. Hoe werkt de gemeente? Wanneer is welke inspraak mogelijk? We maken het onze inwoners duidelijk. Met een burgerpanel houden we ondertussen een vinger aan de pols hoe er over ons beleid gedacht wordt. Wij werken in een spanningsveld met soms verdraaid lastige keuzes. Vaak op het scherpst van de snede. Wij hakken knopen door in het besef het niet iedereen naar de zin te kunnen maken. Maar altijd met open vizier. Gericht op wederzijds respect en draagvlak en met zo weinig mogelijk schaduwkanten.
Ook jeugd en ouderen in onze gemeente mogen in het bijzonder rekenen op onze aandacht. Met hen willen we in gesprek over thema's die hun belangstelling hebben. We gaan de discussie graag aan met onze inwoners

Programma 5	**Communicatie**
	Daarnaast was het ook een feestjaar. "Tien jaar Tynaarlo" Dit heugelijke feit is op vele manieren gevierd en veel inwoners zijn hierbij betrokken geweest. In 2008 heeft burgemeester Rijpstra afscheid genomen en hebben we burgemeester Van Zuilen kunnen verwelkomen. Team OBT heeft in 2008 een aantal grote nieuwbouwprojecten in de steigers gezet, naast de projecten waar al eerder aan gewerkt werd. Deze projecten zijn in verschillende stadia van uitvoering. Gezien de ambitie van het college op het gebied van burgerparticipatie is een nauwe betrokkenheid van team communicatie hierbij vereist. In de Waterwijk in Ter Borch hadden we in 2008 te maken met een aantal tegenvallers. Duidelijk en tijdig communiceren daarover met alle betrokkenen is van groot belang. Duurzaamheid is een belangrijk thema in het collegeprogramma. Onze gemeente wil hier heel duidelijk op inzetten. Voor de inwoners is een goed bezochte duurzaamheidsmarkt georganiseerd. Het gemeentelijk inkoopbeleid is gebaseerd op duurzaamheid. Bij de ontwikkeling van een van de nieuwe woonwijken zal het aspect duurzaamheid een belangrijke rol spelen.
Resultaat 2008	**€ 94.085 nadeel.** Dat nadeel ontstaat door overschrijdingen op de budgetten gemeentepagina, promotie en representatie, en de inzet op 10 jaar Tynaarlo. Deze laatste betreft de inzet van eigen personeel en heeft niet tot extra kosten geleid.

DIENSTVERLENING EN BEDRIJFSVOERING : GEWOON GOED

De gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders zijn dienstbaar aan het algemeen belang. Het motto van de gemeente 'Leef de ruimte die je krijgt' drukt precies uit waar deze gemeente voor staat: binnen de grenzen die we in onze democratie aan elkaar stellen, eruit halen wat erin zit! Onze organisatie is modern en slagvaardig. Vernieuwend. Het credo in onze bedrijfsvoering is 'gewoon goed'. Nuchter en zonder franje dus.

We zitten met een reden in een glazen huis: wij laten u graag zien wat wij doen, hoe we dat doen en waarom. Achterkamertjes hebben we daar dus niet bij nodig. En net zo min overbodige regeltjes. Onze diensten verlenen we op maat, digitaal en ook persoonlijk. Tevreden klanten zijn voor ons zo belangrijk dat er een portefeuillehouder politiek verantwoordelijk is voor onze dienstverlening.

Voor niets gaat de zon op. In de gemeente Tynaarlo is dat niet anders. De kosten voor onze inwoners moeten zo laag mogelijk blijven. Want het leven is al duur genoeg. We hebben een bovengrens getrokken die in de pas loopt met de landelijke trend. En zoals in ieder huishoudboekje, maken wij ook een plan hoe om te gaan met ons geld en bereiden we ons voor op grote investeringen. Afwachten? Op de korte termijn voelt het misschien goed. Op lange termijn levert het onplezierige verrassingen op. We zijn daarin duidelijk, ook zonder franje. Afspraak is afspraak. Wij leggen daarom graag helder rekening en verantwoording af. En gaan rechtmatig en doelmatig om met onze middelen en regels. Onze inwoners kunnen daar op vertrouwen.

Programma 1

Algemeen bestuur
De behandeling van bezwaarschriften en klachten verloopt zorgvuldig en binnen de hiervoor gestelde termijnen. In het kader van klantgerichtheid proberen we met elke bezwaarmaker binnen 3 werkdagen telefonisch contact te leggen. Hierdoor kunnen eventuele onduidelijkheden uit de wereld geholpen worden en kan er eventueel nog bemiddeld worden. In het kader van vermindering van overbodige regels en procedures neemt de gemeente deel aan het project Vermindering Administratieve lasten. Dit project wordt gezamenlijk uitgevoerd met zeven gemeenten in de regio Groningen-Assen. Begin 2009 worden de resultaten verwacht. De vergaderingen van de gemeenteraad zijn sinds juni 2008 life te volgen op internet. Hier maken veel mensen gebruik van. Naast het life bekijken van de vergaderingen zijn ook de raadsstukken en agenda's digitaal beschikbaar en kan er gezocht worden in de (video)verslagen van de vergaderingen.
Resultaat 2008
€ 121.634 voordeel. Het voordeel ontstaat door voordelen in salariskosten raad en B&W, met name door de tijdelijke vacature van de burgemeester. Daarnaast is binnen (juridische) ondersteuning in bezwaar en beroep en voor de ondernemingsraad voordelen.

Programma 2

Budgetcyclus
Wij streven ernaar een goed systeem te hebben om onze prestaties goed te kunnen meten. Ook willen wij (financiele) risico's op tijd onderkennen. De accountant heeft ook over 2008 beoordeeld dat we daar als gemeente Tynaarlo goed mee bezig zijn. In het meten van onze prestaties en in die van onze partners hebben we in het collegeprogramma de ambitie uitgesproken om dat goed en duidelijk zichtbaar te hebben. De afgelopen jaren zijn eerste stappen gezet om doelen en effecten zichtbaar te maken. Wij werken op veel terreinen al aan benchmarks, zoals bij klanttevredenheid publiekszaken, medewerkerstevredenheid, onze website, het WMO loket, en de kwaliteit van de administratieve organisatie en interne controle. Wij hebben ook hier de ambitie dit verder uit te breiden en vinden het belangrijk dat steeds te doen aan de hand van door het VNG (Vereniging Nederlandse Gemeenten) gecertificeerde benchmarks. De kwaliteit van onze dienstverlening wordt als voldoende en goed beoordeeld.
Resultaat 2008
€ 108 nadeel. Geen bijzonderheden

Programma 6

Publiekszaken
Een onderzoek van de VNG heeft laten zien dat we ons als gemeente goed en gedegen ontwikkelen in de richting van een KCC in 2015. De samenwerking met Haren op het gebied van publieke dienstverlening verloopt goed. Onze inwoners zijn tevreden over het werk aan de balies en het WMO loket heeft een compliment

van het platform gekregen en scoort een 8 bij onze inwoners. De kwaliteit van het GBA is goed op orde en een voorbeeld voor hoe wij ons verdere gegevensbeheer willen inrichten.

Voor een verdere verbetering van de klanttevredenheid focussen we ons de komende tijd op snelle afhandeling van brieven en e-mails en een goede bereikbaarheid van onze medewerkers

Resultaat 2008

€ 111.145 nadeel. Een nadeel ontstaat op dit programma door meer verantwoorde uren. Daarnaast is er een nadeel binnen Geo informatie**.**

Bedrijfsvoering

In de jaarrekening wordt uitgebreid ingegaan op de bedrijfsvoering in de paragraaf bedrijfsvoering.

Een aantal accenten uit 2008 zijn:

Invoering WMO: Deze invoering in eerste en tweede fase verloopt goed en volgens planning. Wij zijn tevreden met de beoordeling over de kwaliteit van de uitvoering en de dienstverlening aan het loket.

Ontwikkelingsbedrijf Tynaarlo, ofwel onze afdeling **OBT** is in heel 2008 operationeel en is op een professionele manier bezig om bestemmingsplannen voor te bereiden die de komende jaren kunnen voorzien in de behoefte aan woningen, voorzieningen en bedrijfsterreinen in onze gemeente. Na de opstart wordt er verder gewerkt aan de verbetering van de interne bedrijfsvoering, de administratie en rapportages van projecten en de methodiek van projectmatig werken.

Vorming Beleidsafdeling: Iets later dan gepland is het proces voor het inrichten van deze afdeling, inmiddels “Beleid & Projecten” ofwel “B&P” genaamd, afgerond.

Beheer en ontwikkeling Maatschappelijk vastgoed: Op 20 maart 07 hebben wij de rapportage over het toekomstige beheer en ontwikkeling van maatschappelijk vastgoed vastgesteld. Dit mede in relatie tot de realisatie van de MFA’s in onze gemeente. In 2008 heeft de afdeling Gemeentewerken haar organisatie ingericht op haar rol en de afdeling B&P is gestart om haar rol op gebied van facility management in te vullen, wat in 2009 verder wordt afgerond.

Aansturing projecten: OBT pakt de ontwikkeling van bestemmingsplannen projectmatig op. Bij de afdeling B&P is een team projecten in het leven geroepen, waar de meeste projectleiders onder zullen vallen, voor de duur van hun project. De manier waarop wij onze projecten rond bijvoorbeeld WMO en IAB hebben ingericht geeft aan, dat deze manier van werken is aangeslagen in de organisatie. Wel onderzoeken wij samen met BMC naar verdere verbeteringen rondom duidelijkheid in taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden rondom projecten en de inbedding daarvan in de organisatie.

Voorbereiding invoering Wet Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen en Basisadministraties Adressen en Gebouwen (WKPB / BAG) & informatiemanagement: Het concept informatiebeleidsplan is voor de zomervakantie in de gemeenteraad behandeld en bij het investeringsplan 2009 en verdere jaren zijn de benodigde middelen voor de uitvoering ervan aangegeven

en beschikbaar gesteld. Pas recent is de vacature voor “BAG-beheerder” ingevuld en kunnen we de spreekwoordelijke “meters gaan maken” bij de invoering van deze nieuwe taak en zullen we zo spoedig mogelijk aansluiten op de landelijke voorziening. Naast het op orde krijgen van de belangrijkste basisadministraties adressen en gebouwen is het belangrijk de organisatie en de processen zo goed ingericht te hebben dat de hoge kwaliteit is geborgd.

Samenwerking met gemeente Haren: De samenwerking met Haren gaat een nieuwe fase in. De beide gemeenteraden hebben in het voorjaar ingestemd met het strategisch partnerschap van Haren en Tynaarlo. Het komende half jaar zal in het teken staan van onderzoeken naar de mogelijkheden van gezamenlijke uitvoering van werkzaamheden en het concreet vormgeven daarvan.
De verzelfstandiging en fusie van het openbaar onderwijs van Haren en Tynaarlo is per 1 januari 2009 een feit.